

Az Észak-magyarországi régió LHH-s kistérségei fejlesztési stratégiáinak összefoglalása¹

ABAÚJ-HEGYKÖZI KISTÉRSÉG (Dernei Balázs)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

Az Abaúj-Hegyközi Kistérség Borsod–Abaúj–Zemplén megye északi részén, a Hernád folyótól Keletre, a Zempléni hegység irányában terül el, Szlovákiával határos. Területe: 44 105 km², népessége: 15 448 fő, népsűrűsége 35 fő/km².

Tipikusan aprófalvas kistérség: a 24 településből egyedül a két város (Abaújszántó, Gönc) lakosság száma haladja meg a 2 000 főt, az 500 főnél kisebb települések száma 14, zsáktelepülések száma 7. A legnagyobb lélekszámú település Abaújszántó 3 388, a legkisebb Sima 24 fővel.

1960-hoz képest a kistérség népességének közel felét, 41%-át elveszítette.

A térség legnagyobb problémája a munkahelyek hiánya, ami a munkahelyteremtés egyik alapját képező megfelelő humán erőforrás nem megfelelő minőségére, és a másik alapot jelentő infrastruktúra fejletlenségére vezethető vissza. A foglalkoztatottak aránya 37,1 %, az inaktív keresők aránya 36,1 %, a munkanélküliek aránya: 23,78 %

Ennek megfelelően lényeges az oktatás, nevelés, valamint tehetséggondozás infrastrukturális és humán feltételeinek megteremtése, fejlesztése és korszerűsítése, kiemelten kezelve a roma és hátrányos helyzetű fiatalok tanulását és továbbtanulását. Fontos ezen intézmények működésének összehangolása és a térségi specifikus igényekhez igazítása.

A másik alapvető fejlesztési terület a szociális intézmények fejlesztése, és az életmód-egészségprogramok beindítása, közösségi terek fejlesztése és közösségfejlesztési folyamatok beindítása.

A két pillér együtt megfelelő alapot képez a térség hosszú távú, fenntartható felzárkózásához, majd fejlődéséhez.

A hosszabb távra szóló fenntartható felzárkóztatási célú fejlesztéseket javasolt kombinálni a rövidebb távú, gazdaságfejlesztést és általában az életminőséget és felzárkóztatás gondjait érintő fejlesztésekkel, mint például az infrastrukturális feltételek javítása, a térség szervezeti szintjének növelése.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

A tervezett forrás nyilván nem old meg minden fejlesztési feladatot, de felhasználása akkor hatékony, ha olyan indító lendületet, felkészültséget eredményez a térségben, amelynek révén a további fejlesztési lehetőségek is megnyílnak.

Az LHH Program társadalmi elfogadása miatt különösen fontos, hogy lehetőség szerint minden településen valósuljon meg fejlesztés.

Elérni kívánt eredmények:

- Társadalmi oldalon elindul a szükséges szemléletváltás.
- Gazdasági oldalon növekedik a külső-belső fejlesztési, befektetési aktivitás.
- Összességében, térségi szinten javulás következik be a szervezeti és abszorpció kapacitás terén.

¹ Az összefoglalók az LHH Programok tervezését segítő, a Regionális Fejlesztési Holding által összefogott szakértői hálózat működése közben készültek 2009-ben.

LHH-s Projektcsoportok	100%=2447 millió Ft
A tervezés folyamán 7 db projektcsoport került kidolgozásra.	
1. Oktatásfejlesztés	
1.1 Komplex szakképzés (Abaújszántó – Gönc kistérségi pólusok)	
1.2 Oktatást kiegészítő fejlesztések (könyvtár, tehetséggondozás, diáksport, úszásoktatás)	
1.3 Alapfokú oktatás fejlesztése - továbbképzések, speciális szakemberek képzése (logopédus, gyógypedagógus), pedagógiai programok módosítása, integrált pedagógiai programok	
1.4 Oktatási infrastruktúra fejlesztése (bölcsőde-, óvoda-, iskolafelújítás, digitális tábla, speciális informatikai fejlesztések)	
2. Roma és hátrányos helyzetű közösségek fejlesztése	
2.1 Közösségfejlesztés	
2.1.1 Iskolán kívüli foglalkozás (közösségi ház, tanodák, tematikus szakkörök)	
2.1.2 Ifjúsági szervezetek, tömegsport (sportolás infrastrukturális háttérének megteremtése)	
2.1.3 Animátori funkciókat ellátó szakemberek megbízása, kulturális programcsomagok kialakítása és működtetése	
2.1.4 Információhoz jutás lehetőségeinek fejlesztése (WIFI-falu)	
2.2 Szociális gazdaságfejlesztés	
2.2.1 Az apróbb településeken 5-10 embert foglalkoztató szociális alapon működő vállalkozások létrejöttének segítése (erdészet, raklap- és ládagyártás, foglalkoztatási társaságok) és hálózatban működtetése	
3. Egészségügy fejlesztés	
3.1 Járóbeteg központ elindításához szükséges szakemberképzés és eszközbeszerzés	
3.2 Hátrányos helyzetű lakosság számára életmódprogramok kialakítása és működtetése	
4. Szociális fejlesztés	
4.1 Kistérségi szintű bentlakásos szociális, gyermekjóléti- és gyermekvédelmi intézmények kialakítása, bővítése és működtetése	
4.2 Település szintű szociális intézmények fejlesztése	
5. Gazdaságfejlesztés	
5.1 Infrastrukturális fejlesztések a gazdasági fejlődés feltételeinek megteremtése érdekében	
5.1.1 Iparterület előkészítés elsősorban mezőgazdasági és élelmiszeripari feldolgozásra, agrárlogisztika	
5.1.2 Térség turisztikai infrastruktúrájának fejlesztése (épített örökség fejlesztése, vízi turizmus a Hernádra és meglévő strandokra alapozva, erdei infrastruktúra fejlesztése)	
5.2 Megújuló erőforrások hasznosítása	
5.2.1 Közütemények fűtés átalakítása helyben termelt energiahordozókra alapozva	
5.2.2 Mezőgazdasági melléktermékek másodlagos hasznosítása	
5.2.3 Térség ásvány- és termásvízkezelésének hasznosítása	
5.3 Fenntartható fejlődésért központ	
5.3.1 Térségi szervezethez szintjének növelése, tréning- és konferenciaközpont, marketingcentrum, partnerség-építés, információs központ	
5.3.2 Abaúji minősített termékcsaládjának kifejlesztése	
6. Településfejlesztés	
6.1 Kistelepülések fejlesztése	
6.1.1 Szennyvíz (2000 lakos alatti településeken)	
6.1.2 Belterületi utak fejlesztése	
6.1.3 Közvilágítás fejlesztése	
6.1.4 Közfunkciókat ellátó épületek fejlesztése	
6.2 Városok fejlesztése	

6.2.1 Funkcióbővítő fejlesztések

7. Közlekedésfejlesztés

7.1. 4-5 számjegyű utak fejlesztése

Várható eredmények és hatások

- Új gazdasági tevékenységek száma: 3 db
- Új munkahelyek száma: 120 db, szezonálisan 1 500 db
- Jobb élethelyzetbe került hátrányos helyzetű roma lakos: 900 fő / 1 400 fő kiinduló száma
- Korai felkészítésbe bevontak száma: 200 fő / óvodáskorúak száma: 580 fő
- Magasabb szintű oktatást biztosító intézmények száma: 7 db/ összes intézmény száma: 19 db
- Szakképesítést szerzők száma: 900 fő / 15-59 évesek száma 9 367 fő
- Vállalkozásoknak jobb infrastrukturális feltételt kínáló települések száma: 2 db / összes település 24 db
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések száma: 24 db
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések népességszáma: 15 448 fő/ összes népesség: 15 448 fő
- Térségi hálózatokba könnyebben bekapcsolódó népesség száma: 15 448/ összes népesség: 15 448 Fő

BÁTONYTERENYEI KISTÉRSÉG

(Pintér-Kovács Enikő)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A kistérséghez 14 település tartozik, népessége 26 ezer fő. Központja Bátonyterenye város, ahol a kistérség népességének több mint fele lakik. A regisztrált munkanélküliek aránya a munkaképes népességből 13,0%. A tartós munkanélküliek aránya a regisztrált munkanélküliekből 29,5%. A kistérség gazdasági fejlettség szerint leszakadó besorolású.

A kistérségből nagy az elvándorlás, a térség népessége a kedvező születési arányok ellenére fogy. A népesség iskolázottsági szintje alacsony.

A kistérség területén 1992-ban bezártak a Nógrádi Szénbányák aknaüzemei, ez a tény és a gazdasági rendszerváltás súlyos foglalkoztatási problémákat eredményezett, új munkahelyek nem létesültek.

A mezőgazdasági termelés nem jelentős, versenyképessége és ellátó képessége alacsony. A turisztikai fejlesztésekre lehetőség adó természeti kincsekkel a kistérség korlátozottan rendelkezik.

Bátonyterenye 42 hektár területű Ipari Parkkal rendelkezik, melyet 100%-ban a vállalkozások megvásároltak, vagy bérelnek. Szükség és lehetőség is van további iparterületek kialakítására. A közúthálózat-fejlesztések (21-es, 23-as) menetét mindenképpen fel kell gyorsítani, mert ennek hiányában Bátonyterenye városa és a kistérség is kiesik mind az észak-magyarországi, mind a budapesti vonzáskörzet fejlesztési vérkeringéséből. A meglévő nagyobb foglalkoztatókat és újabb betelepülőket segíteni kell megfelelő iparterülettel és a jelenlegi piaci igényeknek megfelelően képzett szakmunkásokkal. Mátranovák település kivételével minden település jelentős munkanélküliséggel sújtott.

A kistérség infrastrukturális helyzete jó, minden település közművel ellátott, egyedül Sámsonházán nincs szennyvízesatorna. A kistérségi központ elérésének javításához a települések közötti utak felújítása szükséges.

Az óvodai ellátás és az általános iskolai oktatás nagy része kistérségi szinten szerveződik, más része közös fenntartásban működik. Kistérségi szinten az iskolák kihasználtsága 78%-os. A tanulói létszám csökkenése jellemző egyes, míg radikális növekedése más (romák lakta) településeken. A kompetencia alapú oktatásban sikeres előrelépések történtek Bátorterenyén, cél, hogy az egész kistérségben elterjedjen a módszer. A két középiskolát a Nógrád Megyei Önkormányzat tartja fenn. A fejlesztések elmaradnak, illetve a minőségi szakképzéshez nincs megfelelő szakembergárda.

A lakosok egészségi állapota rossz, ami részint a bányászati múltra vezethető vissza - magas a rokkantak, csökkent munkaképességűek aránya. OEP által finanszírozott járóbeteg szakrendelő a kistérségben nem működik, a kistérség lakói járóbeteg-szakellátásra a szomszéd kistérségekbe, Salgótarjánba és Pásztóra utaznak, ami időben és költségben is jelentős többletterhelést jelent.

Az országos átlagot meghaladó a romák számaránya, egyes településeken eléri a 18-25%-ot. Három településen (Lucfalva, Kisbárcány és Mátraterenye) az iskolákban a roma gyermekek számaránya eléri vagy meghaladja az 50%-ot. A kistérségben biztató kezdeményezések vannak a Gyerekesély Program és a Biztos Kezdet Program bevezetésére. Ezek a programok kisgyermekkorától segítik a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkózását és családjaik integrációját.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

A kistérség leghátrányosabb helyzetből történő kizozdításhoz a legfőbb stratégiai irányvonalak:

1. Gazdaságfejlesztés, foglalkoztatottság növelése: meglévő és új külső befektetők számára kedvező ipartelepítési lehetőségek teremtése.
2. Roma integráció: esélyegyenlőség javítása szociális és oktatási területen.
3. Oktatásfejlesztés: kistérségi oktatási rendszer, piacképes minőségi szakmunkásképzés kialakítása.
4. Szociális fejlesztés: egészségmegőrzés, egészségi állapot javítása, színvonalas, lakóhelyhez közeli egészségügyi ellátás biztosítása, szociális ellátások feltételeinek javítása.
5. Infrastruktúra fejlesztése: hiányzó közművek pótlása, kistérségen belüli közlekedés javítása útfelújítások révén.

LHH-s Projektsomagok	100%=2278 millió Ft
1. Gazdaságfejlesztés: 3 db projekt szerepel az első 100%-ban, ebből kettő Bátorterenyén: új iparterület kialakítása (önkormányzat) és egy konkrét betelepülő termelőüzem részére infrastruktúra kialakítás. A harmadik projekt Mátránovák meglévő vállalkozás (Bombardier) bővítése. Cél: munkahelyteremtés, foglalkoztatás bővítés.	
2. Roma integráció: 1 db projekt keretében a kistérség 5 településén tervez tanoda- és mentori hálózatot a Nógrád Megyei Cigány Kisebbségi Képviselők és Szószólók Szövetsége. Cél: esélyegyenlőség javítása.	
3. Oktatásfejlesztés: az első 100%-ban 5 db projekt található, amelyek egyrészt a piacképes szakmunkás képzés kialakítását célozzák meg (tanműhelyek, eszközbeszerzések, tananyag akkreditálás, pedagógusképzés, felnőttképzés) másrészt a kistérségi oktatás infrastrukturális fejlesztését, harmadrész óvodai férőhelybővítést az esélyegyenlőség javítása érdekében. A második 100%-ban 7 db projekt szerepel, amelyből 5 db óvoda felújítás, 1 db általános iskola felújítás, 1 db kistérségi nevelési tanácsadó létrehozása.	
4. Szociális fejlesztés: 4 db projekt valósulna meg, 1 db kistérségi központban egészségház kialakítása, 1 db bölcsődefejlesztés, 1 db idősek napközbeni ellátása és 1 db szabadterei sportpálya kialakítása. Mind a második 100%-ban szerepel.	

5. Infrastruktúra-fejlesztések: A második 100%-ban szerepel az 5 db projekt, a sámsónházi hiányzó szennyvízcsatorna kialakítása és 4 db útfelújítás, amelyek a kistérségi központ elérhetőségét javítanák.

Mindösszesen 25 db projekt, ebből 9 db az első 100%-ban.

Várható eredmények és hatások

- Új gazdasági tevékenységek száma: 4 db
- Új munkahelyek száma: 500 db
- Vállalkozásoknak jobb infrastrukturális feltételt kínáló települések száma: 2 db
- Jobb élethelyzetbe került hátrányos helyzetű roma lakos: 900 fő
- Magasabb szintű oktatást biztosító intézmények száma: 3 db
- Szakképesítést szerzők száma felnőttképzés keretében: 150 fő
- Modern, piacképes oktatásba bevont középiskolások száma: 750 fő
- Fejlesztéssel érintett óvodáskorúak száma: 84 fő

BODROGKÖZI KISTÉRSÉG (Béres László)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A bodrogközi kistérség az Észak-Magyarországi régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén megye keleti részén, a szlovák határ szomszédságában helyezkedik el. A 311/2007 (XI.17) Korm. Rendelet alapján az ország fejlettségi rangsorában a 173. helyen található a 174 statisztikai kistérség közül. A Bodrogközi kistérség 2004. január 1-jétől vált el a Sátoraljaújhelyi kistérségtől. Egyetlen városát, Cigándot csak 2004 augusztusában emelték városi rangra, így ma még nem tölti be vezető szerepét a térségben.

A kistérség lélekszáma: 19 262 fő. A Bodrogközi kistérséghez tartozó 17 település közül egyedül Alsóberecki település népsűrűsége nagyobb, mint 120fő /km². (125 fő/km²). Legkisebb népsűrűségű települések: Lácacséke 25,23 fő/km²; Kisrosvágy 25,9 fő/km²; Dámóc 27,52 fő/km².

A helyi adottságokra alapozott gazdaságfejlesztési programok megvalósításával egy új fejlődési pályára helyezett helyi fejlődés indulhat el. A mezőgazdaságban külső és belső tőke bevonásával, a piaci igényekhez alkalmazkodó, a biotermékek, alternatív energia-alapanyagok, ipari alapanyagok, speciális élelmiszerek irányába eltolódó struktúraváltás és a megtermelt alapanyagokat feldolgozó kapacitások létrehozása megerősíti a térség gazdasági szereplőit. A települések infrastrukturális hátterének fejlesztése, a közlekedés színvonalának javítása a tranzit közlekedésből adódó előnyök maximális kihasználására is. Oktatási programok, a szabad kihasználatlan munkaerő (át)képzése hozzájárul a helyi kis és középvállalkozások termelési feltételeinek javulásához. A településkép és a közszolgáltatások javítása erősíti a térség megtartó képességét. A fejlődés elindulásához alapfeltétel a humán erőforrás bázis minőségi javulása, ami a térség alapfokú oktatási intézményeinek fejlesztésével érhető el. A jelenleg nagyszámú hátrányos helyzetű gyermek felzárkóztató képzését a helyben elérhető szakszolgálatok színvonalas működése biztosítja. A helyben lévő középfokú oktatási intézmény a térség új fejlődési pályájának bejárásához és a fejlődési pálya folyamatos korrigálásához szükséges szakmai kompetenciák és innováció-képesség megerősítésében jut meghatározó szerephez. Az új típusú foglalkoztatási kezdeményezések megvalósítása a hátrányos helyzetűek így különösen a romák munka világába történő visszavezetése mellett valós, részben szintén a romák integrációját segítő helyi szükségletek kielégítéséhez is hozzá járul.

A kistérség jövője, stratégiai fejlesztési irányai
--

Fejlesztési fő irányok és ezekhez kapcsolódó rövid távú célok:

1. Kistérség adottságaira alapozott új gazdasági tevékenységek
 - 1.1. A helyi adottságokra alapozott mezőgazdasági termék-előállítás és feldolgozás fejlesztése
 - 1.2. Optimális környezetgazdálkodásra alapozott agrártermelés, megújuló energiatermelés
 - 1.3. Települési, táji értékekre, hagyományokra alapozott turizmusfejlesztés
 - 1.4. Új típusú foglalkoztatási kezdeményezések, ilyen típusú vállalkozások létrehozása a helyi szükségletek kielégítése érdekében
2. A térség versenyképességét erősítő vállalkozások fejlesztése és létrehozása
 - 2.1. Helyi és külső vállalkozások betelepülésére alkalmas ipari területek előkészítése és ehhez kapcsolódó vállalkozói szolgáltatások kialakítása
 - 2.2. Klaszterekhez, hálózatokhoz való kapcsolódás
3. Tudásra, innovációra alapozott egészséges helyi társadalmi közeg
 - 3.1. Igényorientált képzettség elérése és színvonalának emelése
 - 3.2. Munkaerőpiac által igényelt szolgáltatások kialakítása
 - 3.3. Képzett szakemberek térségben tartása
 - 3.4. Térségben élők szociális ellátottságának és egészségi állapotának javítása
4. Újjáéledő települések, élhető falvak
 - 4.1. Tájra jellemző egységek falukép kialakítása
 - 4.2. Fejlett oktatási infrastruktúra és szakképzés kereteinek megteremtése
 - 4.3. A hátrányos helyzetű csoportok életminőségének javítása, speciális intézkedésekkel
5. A helyi és regionális integráció
 - 5.1. Településen belüli és települések közötti kohéziós kapcsolat erősítése
 - 5.2. A közúti közlekedés feltételeinek javítása (szárazföldi, vízi)
 - 5.3. A kommunikáció feltételeinek kialakítás és javítása

LHH-s Projektsomagok	100%=2 159 millió Ft
----------------------	----------------------

1. Kistérség adottságaira alapozott új gazdasági tevékenységek
 - 1.4. Új típusú foglalkoztatási kezdeményezések, ilyen típusú vállalkozások létrehozása a helyi szükségletek kielégítése érdekében
 2. A térség versenyképességét erősítő vállalkozások fejlesztése és létrehozása
 - 2.1. Helyi és külső vállalkozások betelepülésére alkalmas ipari területek előkészítése és ehhez kapcsolódó vállalkozói szolgáltatások kialakítása
 3. Tudásra, innovációra alapozott egészséges helyi társadalmi közeg
 - 3.1. Igényorientált képzettség elérése és színvonalának emelése
 - 3.3. Képzett szakemberek térségben tartása
 - 3.4. Térségben élők szociális ellátottságának és egészségi állapotának javítása
 4. Újjáéledő települések, élhető falvak
 - 4.1. Tájra jellemző egységes falukép kialakítása
 - 4.2. Fejlett oktatási infrastruktúra és szakképzés kereteinek megteremtése
 - 4.3. A hátrányos helyzetű csoportok életminőségének javítása, speciális intézkedésekkel
 5. A helyi és regionális integráció
 - 5.1. Településen belüli és települések közötti kohéziós kapcsolat erősítése
 - 5.2. A közúti közlekedés feltételeinek javítása (szárazföldi, vízi)
- A projektlista elfogadás alatt.

Várható eredmények és hatások

- Új gazdasági tevékenységek száma: 30
- Új munkahelyek száma: 62 / 556
- Jobb élethelyzetbe került hátrányos helyzetű roma lakos: 3320 / 5210
- Magasabb szintű oktatást biztosító intézmények száma: 0/ 0
- Szakképesítést szerzők száma: 150 / 15-59 évesek száma
- Vállalkozásoknak jobb infrastrukturális feltételt kínáló települések száma: 13 / 17 összes település
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések száma 17
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések népességszáma : 19 262 / 19 262 összes népesség
- Térségi hálózatokba könnyebben bekapcsolódó népesség száma: 9 006 / 19 262 összes népesség

EDELÉNYI KISTÉRSÉG
(*Osgyáni Gábor*)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A helyzetelemzésből kirajzolódik, hogy a helyi gazdasági szereplők gyengesége, a kistérség nagyon alacsony abszorpciós képessége összefügg a népesség alacsony iskolai végzettségével és az ebből fakadó munkanélküliséggel. Mindezek visszavezethetők a területi hátrányból fakadó okokra, melyen az LHH program kíván enyhíteni. A fő problémák mellett megjelenik a romló egészségi állapot, különösen veszélyeztetve a lakosság legfiatalabb és legidősebb korosztályát. A társadalmi és gazdasági problémák mellett az aprófalvas településszerkezetből és a periférikus fekvésből eredő infrastrukturális problémákkal kell szembenézni az itt élőknek. A helyzetelemzés során a kistérség erősegeként jelenik meg a viszonylag érintetlen természeti környezet, amely sok lehetőséget rejt magába, de leginkább a program keretében nem támogatható turisztikai tevékenységek profitálhatnak ebből az adottságból. Az utóbbi években megindult infrastrukturális beruházások – elsősorban közutak felújítása – növelik a térség elérhetőségét, ezáltal az abszorpciós képességét. A schengeni egyezmény életbelépése után a kistérség közvetlen kapcsolatba került a szlovákiai területekkel, városokkal ami kereskedelmi kapcsolatok kiépülését illetve külföldi munkavállalást tesz lehetővé. A térséget É-D irányban átszelő 27. sz. főút forgalma fokozódik. A társadalom korstruktúrája fiatalodik, de elsősorban az alacsony képzettségű, mélyszegénységben élő – jellemzően cigány – lakosság bővített újratermelődése tapasztalható. Elengedhetetlen a képzettségi szint növelése és a munkaképes korba lévő lakosság piacképes szakmával való ellátása, a tartós munkanélküliségből fakadó szocializációs hátrányok felszámolása.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai
--

A kistérség két, egymástól eltérő fejlődési utat járhat be mely nagymértékben függ a makrogazdaság alakulásától a két jövőkép a következő:

- a. A dombvidéki kistelepüléseken a nagyobb számú nyugdíjasok mellett a természetet értő, védő és a benne rejlő erőforrásokat megőrizve hasznosítani képes fiatalabb emberek részint helyi termékek és szolgáltatások előállításából, részint távmunkásként, vagy ingázóként tisztességes megélhetést biztosító jövedelmekből, környezetbarát, emberléptékű és komfortos körülmények között, a szolgáltatásokat helyben a többfunkciós szolgáltató

házakban vagy a központi településeken, de könnyen elérve, egymással szolidaritást vállalva, a külvilággal jól működő kommunikációs csatornákkal összekötve élnek.

- b. A folyóvölgy relative nagyobb települései helyet adnak a regionális gazdaságba integrálódott, fejlett határ menti kapcsolatokkal bíró feldolgozó- és környezetvédelmi iparnak is, szervezik az egész térség gazdaságát és kulturális életét, valamint központosítva vagy a többfunkciós szolgáltató házakban elérhető kirendeltségeken keresztül biztosítják az üzleti és lakossági szolgáltatásokat saját lakosaik és a dombvidéki kistélepülések lakói számára is.

A jövőképek megvalósulásához öt fejlesztési irány alá csoportosítható tevékenységeket tartalmaz az elkészült tervdokumentum:

1. Helyi adottságokra alapozott új gazdasági tevékenységek beindítása
 - Környezetkímélő agrártermelés, megújuló energiatermelés
 - Helyi értékekre alapozott feldolgozóipar és szolgáltatások kialakítása
 - Táj, települési és gazdasági adottságokon alapuló turisztikai fejlesztések
 - Külső igényeket kielégítő szociális szolgáltatások fejlesztése
 - Táj- és környezetvédelemre alapozott gazdasági tevékenységek indítása
 - Helyi termékeket értékesítő hálózat kialakítása
 - Foglalkoztatást megvalósító közösségi vállalkozások indítása a piaci és közszféra által lefedetlen helyi szükségletek kielégítésre
2. Versenyképes vállalkozások kialakítása
 - Helyi és külső vállalkozások számára alkalmas korszerű telephelyek és vállalkozói szolgáltatások kialakítása
 - Regionális klaszterekhez való kapcsolódás
3. Egészséges és innovatív társadalom megteremtése
 - Egészségi állapot javítása
 - Képzettségi színvonal emelése
 - A foglalkoztatási helyzet javítása
 - Képzett fiatalok letelepedése
4. Élhető térség kialakítása
 - Egészséges és biztonságos települési környezet kialakítása
 - Gondozott táj, egységes falukép kialakítása
5. Regionális integráció előkészítése
 - Közúti közlekedés feltételeinek javítása
 - Internet-elérés feltételeinek kialakítása

LHH-s Projektcsomagok	100%=3973 millió Ft
-----------------------	---------------------

A tervezés során összeállított projektek 5 fejlesztési irányhoz kapcsolódnak, ezen belül 6 csoportot alkotnak. Az támogatási összeg 100%-ára tervezett projektcsomagban 5 fejlesztési irányhoz rendelve 4 csoport található.

A vállalkozásfejlesztést egy öt helyszínen megvalósuló ipari zóna kialakítása képviseli.

Az egészséges, innovatív társadalom fejlesztési irányon belül

- egészségfejlesztésre vonatkozó projektjei keretében érdekében 8 orvosi rendelő felújítása, 2 szociális konyha építése, 1 gondozóhálózat felállítása és 1 térségi egészségfejlesztési program valósul meg,
- a képzettségi szint növelését 17 projekt segíti elő, ebből 13 infrastrukturális beruházás, 4 projekt pedig alternatív pedagógiai és nevelés projekt,
- a foglalkoztatási helyzet javítását 7, jellemzően szociális gazdaság jellegű projekt szolgálja.

Az élhető térség kialakítása irányhoz 30 darab vidékfejlesztést kiegészítő kisléptékű településfejlesztés kapcsolódik, továbbá a kistérség két városában 2 tehermentesítő út megépítését illetve 2 település komplett szennyvízcsatorna hálózatának kialakítását tartalmazza. A támogatás összegének 100%-át 71 db projekt fedi le.

A regionális integráció elősegítését szolgáló közút felújítási projektek a plusz 100%-ban kaptak helyet.

A tartaléklistán 47 projekt szerepel.

Várható eredmények és hatások

A tervdokumentum elfogadása és a projektek sikeres megvalósulása az alábbi mérhető eredményeket vonja maga után:

- Korszerű vállalkozói szolgáltatások alakulnak ki (25 ha ipari terület, 75 vállalkozás inkubációs hálózatba való bekapcsolása, 350 új munkahely létrehozása az elsődleges munkaerőpiacon).
- Javul az egészségi és szociális állapot (8 orvosi rendelő megújul – közvetlenül 7.500 lakos részesül minőségi orvosi ellátásban, 30 település kapcsolódik be gondozóhálózatba, 2 új szociális konyha épül).
- Nő a térség képzettségi színvonala (6 óvoda újul meg, 100 új óvodai férőhely jön létre, 300 hátrányos helyzetű tanuló kapcsolódik be a tanodaképzésbe, 300 tanuló a program hatására középiskolában folytatja tanulmányait, 50 fő érettségit szerez).
- Javul a foglalkoztathatóság (200 fő vesz részt szakképzésben, 350 fő kapcsolódik be a szociális gazdaságba, ebből 30 fő diplomás munkanélküli).
- Egészséges és biztonságos települési környezet jön létre (10 km belterületi járda épül, 15 km belterületi út épül, 32 településen valósul meg fejlesztés).

ENCSI KISTÉRSÉG

(Gazsi Péter)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

Az Encsi kistérség az Észak - Magyarországi régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében helyezkedik el. A 311/2007 (XI.17) Korm. rendelet alapján az ország fejlettségi rangsorában a 167. helyen található a 174 statisztikai kistérség közül. A kistérség területén jelenleg 36 település található, egyetlen várossal (Encs), amely egyben a kistérség központja. A kistérség jellegzetesen aprófalvas terület, a települések közül csupán a térségközponti települések száma haladja meg az ezer főt (a térségközpont Encs 6773 fő - vel, valamint Forró, Ináncs, Méra, Novajdrány, Szalaszend), a többi település lakónépessége 1000 főnél kevesebb, sőt hét település esetében még a 100 főt sem éri el. A zsáktelepülések száma 9.

A kistérség népessége 24 701 fő (2007), területe 449,34 km², népsűrűsége 55 fő/km².

Az Encsi Kistérség legfontosabb problémája a munkahelyteremtés a foglalkoztatás bővítése és a munkavállaló korú lakosság jövedelemszerző képességének növelése. Az Encsi Ipari Park megléte lehetőséget jelent vállalkozások betelepülésére, azonban még további fejlesztések szükségesek a megfelelő feltételek biztosításához. Az egyedi igényeket kielégítő inkubátorház kialakítása, valamint a közműellátottság javítása szintén a külső vállalkozókat vonzó és a meglévő vállalkozásokat megerősítő vállalkozói potenciált növeli a kistérségben.

Miskolc és Kassa közelsége munkavállalás, vállalkozói piac szempontjából kedvező lehetőséget nyújt, ugyanakkor a nagy számú szakképzetlen munkaerő számára jelenleg nem jelent valós esélyt.

A kistérség területén található gyümölcsösökre épülő feldolgozóipar megtelepülése jelentős lökést adna a kistérség gazdaságának és elsősorban a hátrányos helyzetű, tartósan munkanélküli emberek foglalkoztathatósági viszonyaiban.

A kistérség fenntartható felzárkózásának alapvető feltétele az oktatási-nevelési és szociális adottságok fejlesztése, a korai felzárkóztatás feltételeit megteremtő helyi/térségi intézmények korszerűsítése, új szemléletű a XXI. század követelményeihez igazodó oktatási módszerek bevezetése. A kistérségben szükséges a szülők munkavállalását és a hátrányos helyzetű gyermekek korai beilleszkedését elősegítő óvodai kapacitások növelése.

Az iskolai képzés diverzifikálása, a korszerű képzési programok kidolgozása mellett a helyi mentor programok, tehetséggondozó kurzusok, a roma fiatalok tanulását és továbbtanulását segítő programok jelenthetik a humán erőforrások fejlesztésének lényegi részét. Abban, hogy meg lehessen tartani a térség innovatív embereit és sikerüljön a fejlődéshez szükséges új szemléletet minél szélesebb körben kialakítani, a térség oktatási intézményei és képzési központjai játszanak kulcsszerepet. Az oktatási, egészségügyi intézmények és közösségi házak felújítása a szennyvízhálózat és közutak felújítása, valamint a térségi kapcsolatok rendszerének kiépítése, a munkaképesség alakulására és a kistérségben élők életkörülményeire és társadalmi helyzetére is kihatnak.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

Az egyenletes fejlődés megalapozása az Encsi kistérségben, amely biztosítja az itt élők megélhetését, és ennek kiszolgálására rendeli a kistérség mező-, erdőgazdálkodását, valamint iparát. A gazdasági és társadalmi szereplők, hatékony belső és külső kommunikációra alapozva, jól szervezett partnerségben, kimunkált területfejlesztési programok alapján, a meglévő erőforrásokra építve végzik a kistérség és azon belül a mikro-térségek komplex fejlesztését annak érdekében, hogy az életminőség elérje az Észak-magyarországi régió fejlettségi szintjének átlagát.

LHH-s Projektsomagok

100%=3115 millió Ft

A tervezés folyamán 7 db projektsomag került kidolgozásra.

2. Köznevelési és nevelési hálózat fejlesztése

- 1.5 Köznevelési alpinfrastruktúra felújítása, fejlesztése (óvoda, iskolafelújítás)
- 1.6 Oktatási és nevelési eszközállomány fejlesztése, korszerűsítése (digitális tábla, speciális informatikai fejlesztés)
- 1.7 Köznevelési felzárkóztatást és roma integrációt segítő helyi nevelési-oktatási programok beindítása (iskolán kívüli foglalkoztatás, iskolai előkészítés, felnőttképzés, tanodák, speciális szakpedagógusok, mentorok képzése)

2. Gazdaságfejlesztést indukáló kezdeményezések

- 2.3 Gazdaságfejlesztést ösztönző infrastrukturális feltételrendszer kialakítása (Ipar terület telephely előkészítés mezőgazdasági és élelmiszeripari feldolgozás területén)

3. A munkanélküliség csökkentése a szociális foglalkoztatáson keresztül

- 3.1 Foglalkoztatás bővítését célzó, szociális gazdálkodási formák bevezetése és működtetése (Roma foglalkoztató civil szervezetek, üvegház program, alternatív energiára alapozott foglalkoztatási kezdeményezések, hulladék újrahasznosító telephelyek kialakítása, szociális alapokon működő vállalkozások kialakítása, támogatása)

4. Roma integrációt támogató önszervező kezdeményezések beindítása

- 4.1. Roma integrációt segítő térségi szolgáltató központ kialakítása (jogi, pályázati, ügyintézési szolgálat indítása)

- 4.2. Roma életmód és életminőség javító program beindítása (óvodában indított családsegítő, esélyteremtő kezdeményezés)
5. Helyi partnerség erősítő kezdeményezés beindítása
- 5.1. Térségi szervezeti szint növelése (Térségi szervezettség szintjének növelése, tréning- és konferenciaközpont, marketingcentrum, partnerség-építés, információs központ)
6. Társadalmi igényeken alapuló szociális fejlesztések támogatása
- 6.1. A szociális ellátó és gondozó rendszer fejlesztése (A szociális ellátó hálózat humán erőforrás bővítéssel és eszközfejlesztéssel egybekötött fejlesztése)
- 6.2. Egészségügyi alapellátások fejlesztése (körzeti mentőállomás és orvosi rendelők felújítása bővítése)
7. Életminőség javítását célzó környezet és infrastruktúrafejlesztés
- 7.1. A szennyvízhálózat és a szennyvízkezelési infrastruktúra fejlesztése
- 7.2. Közúthálózat korszerűsítése
- 7.3. Szélessávú internethálózat bővítése
- 7.4. A települések helyi szintű infrastrukturális fejlesztése (közfunkciókat ellátó épületek és sportlétesítmények felújítása, belterületi és 4-5 számjegyű külterületi utak felújítása, városok funkcióbővítő fejlesztése)

Várható eredmények és hatások

- Új gazdasági tevékenységek száma: 24 db
- Új munkahelyek száma: 504 db /jelenlegi helyi munkahelyek száma 5729 db
- Jobb élethelyzetbe került hátrányos helyzetű roma lakos: 4600 fő / 6200 főkiinduló száma
- Korai felkészítésbe bevontak száma: 1063 fő / óvodáskorúak száma:1213 fő
- Magasabb szintű oktatást biztosító intézmények száma: 37 db/ összes intézmény száma:37 db
- Szakképesítést szerzők száma: 142 fő / 15-59 évesek száma 15 295 fő
- Vállalkozásoknak jobb infrastrukturális feltételt kínáló települések száma: 12 db / összes település 36 db
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések száma:36 db
- Lakosoknak jobb életkörülményeket kínáló települések népességszáma : 24 701 fő/ összes népesség:24701 fő
- Térségi hálózatokba könnyebben bekapcsolódó népesség száma: 18600/ összes népesség: 24701 Fő

HEVESI KISTÉRSÉG (Majorné Vén Marianna)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

Összességében a hevesi kistérséget heterogenitás jellemzi, hisz találunk turisztikai szempontból nevezetes települést, előregedő, vagy túlnyomórészt cigány nemzetiségű kistelepet, de néhol a fellendülés jeleit is észlelhetjük. A belső területi különbségek, együttműködések hiánya és az ingázásra alapozott megélhetés nagy aránya a térség gyenge megtartóerejére és kohéziójára hívja fel a figyelmet.

A fejlesztési törekvések irányát jól mutatják a mikrotérségi szinten is megfigyelhető pályázási célok. Heves mikrotérségében kiemelkedően fontos a kistérségi központ vonzerejének, munkahelyteremtő képességének növelése, a gazdaság élénkítése. A Tisza menti mikrotérségben

a gazdasági fejlődés alapját elsősorban a turisztikai adottságok jelentik, melyhez Kisköre térségszervező erejének növelése elengedhetetlenül fontos. Ugyanakkor a mezőgazdasági beruházások, ültetvénytelepítések magas száma jelzi a kistérség hagyományos agrárkarakterének fontosságát. Komoly társadalompolitikai hatása van annak a foglalkoztatási programnak, amelyet Tarnabodon és Erken valósítanak meg. A befogadó falu elnevezésű program a település kiüresedését hivatott megállítani komplex program segítségével (közmunka, települési ház biztosítása, mentális segítségnyújtás).

A kistérség fekvése, kedvező táji környezete, a szociális, etnikai feszültségek sikeresebb kezelése, a helyi társadalom integrációjának segítése révén, a területfejlesztési eszközeit is segítségül kapva, Heves gazdasági funkcióit megerősítve, partnerségeket erősítve hosszú távon lehet esélye a megkapaszkodásra, a relatív felzárkózásra.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

A hevesi kistérség közép és hosszú távú fejlesztésének átfogó célja a társadalmi, gazdasági, környezeti megújuláson és sokoldalú együttműködésen alapuló minőségi élet feltételeinek javítása. Jövőképét a fokozatos felzárkózás és az egyedi, mikrotérségi arculat megeremtése alakítja.

Mindez 3 fő fejlesztési irány/prioritás mentén valósítható meg:

I. Társadalmi kohézió erősítése

- Szociális felzárkóztatás gyorsítása (szociális, egészségügyi, oktatási ellátás fejlesztése, cigány résztársadalom integrációjának elősegítése, felzárkóztatás)
- Települési és térségi identitás erősítése (társadalmi szerveződések elősegítése)

II. Működőképes gazdaság, javuló foglalkoztatási helyzet

- Munkahelyteremtés, öröklött gazdasági szerkezet átalakítása (vállalkozások fejlesztése, ipari kapacitások fejlesztése, egyedi turisztikai arculat működési feltételeinek megeremtése, adottságokhoz illeszkedő tájhasználat kialakítása)
- Gazdasági együttműködések fokozása (feldolgozó, értékesítő hálózatok fejlesztése, vállalkozói együttműködések elősegítése)

III. Táji és települési környezet javítása

- Térségi infrastruktúra fejlesztése (települési infrastruktúra, közlekedési kapcsolatok minőségi fejlesztése)
- Természeti, környezeti, épített értékek aktív védelme (települések arculatának javítása)

LHH-s Projektcsomagok

100%=2778 millió Ft

I/1. sz. Projektcsomag

Társadalmi kohézió erősítése - Szociális felzárkóztatás gyorsítása

A csomag 21 db projektet tartalmaz, melyből az első 100 %-ba 10 db projekt került. A projektek célja a szociális, az egészségügyi, valamint az oktatási ellátás fejlesztése, a cigány résztársadalom integrációjának elősegítése, felzárkóztatás. Ezen belül szociális szolgáltató központ, rehabilitációs központ létrehozása, konyhablokk létesítés, közoktatási intézményi fejlesztések, egészségház építés.

I/2. sz. Projektcsomag

Társadalmi kohézió erősítése - Települési és térségi identitás erősítése

A csomag 3 db projektet tartalmaz, melyek mindegyike sorrendben a második 100%-ba került. A projektek célja a társadalmi szerveződések elősegítése általában közösségi házak, kulturális központok létesítésével.

II. sz. projektcsomag

Működőképes gazdaság, javuló foglalkoztatási helyzet - Munkahelyteremtés, öröklött gazdasági szerkezet átalakítása

A csomag 3 db projektet tartalmaz, melyből az első 100%-ban 2 db foglal helyet. A projektek célja a vállalkozások, ipari kapacitások fejlesztése, ezen belül ipari területek, inkubátor házak létesítése, előkészítése.

III/1. sz. projektcsomag

Táji és települési környezet javítása - Térségi infrastruktúra fejlesztése

A csomag 5 db projektet tartalmaz, melyből az első 100%-ban 1 db foglal helyet. A projektek célja a települési infrastruktúra, a közlekedési kapcsolatok minőségi fejlesztése, útépités, útfelújítás, informatikai hálózatfejlesztés.

III/2. sz. projektcsomag

Táji és települési környezet javítása - Természeti, környezeti, épített értékek aktív védelme

A csomag 9 db projektet tartalmaz, melyből az első 100%-ban 1 db foglal helyet. A projektek célja a települések arculatának javítása, településközpontok rehabilitációja, megújítása.

Várható eredmények és hatások

- A program eredményeként a tervezett és előkészített iparterületeken (Heves, Kisköre) javulnak a vállalkozásoknak felkínálható infrastrukturális feltételek, letelepülhetnek az érdeklődő vállalkozások, új munkahelyeket teremtve, melynek hatására élénkül a kistérség gazdasága, s várhatóan csökken a munkanélküliség.
- Az oktatási, szociális és egészségügyi ellátás fejlesztését célzó projektek elősegítik a kistérség társadalmi felzárkózását, az elvándorlás csökkenését, a térségi kohézió erősödését. Az oktatás színvonalának emelkedésével (Eötvös József középiskola integrált oktatás, képzés) javulnak a kistérség képzettségi, szakképesítési mutatói, ennek következtében javul a rendelkezésre álló munkaerő kapacitása és minősége. A komplex gyermeknevelési, oktatási, családmentorálási és álláskeresést segítő települési projektek (Tarnabod, Erk) jobb élethelyzetet teremtenek a hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő és roma lakosság számára, melyek mintaként és követendő példaként szolgálhatnak a többi település számára.
- A településképet javító infrastrukturális fejlesztések, útfelújítások javítják a lakosság közérzetét, segítik a térségi hálózatokba történő bekapcsolódást, az arculatformáló és közösségépítő településközpont fejlesztések, közösségi ház építések erősítik a kistérség és azon belül a települések megtartóerejét, a térségi kötődést.

MEZŐCSÁTI KISTÉRSÉG

(*Olberg Károly*)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A kistérséget kilenc település, Mezőcsát város és nyolc község alkotja. A kistérség lakosainak száma 15.215 fő, ezzel az értékkel az ország egyik legkisebb népességű kistérsége. A népesség a természetes fogyás és a belföldi vándorlás miatt folyamatosan csökken. A kistérségben jelentős roma közösség él, amely becslések szerint meghaladja a kistérség népességének 25%-át, egyes településeken eléri a 40-50%-ot. A térség roma népessége a nagyobb településeken koncentrálódik. Lakóhelyi szegregátumok csak Mezőcsáton alakultak ki, ahol a romák becsült lélekszáma 1700-1800 fő.

A kistérség hagyományos agrártérség és a kistérség központja, Mezőcsát jellegzetes mezővárosi múlttal rendelkező agrár-kereskedelmi központ, ahol a környező ipari centrumok (Tiszaújváros, Miskolc) miatt az ipar térnyerése nem volt jelentős. A Mezőcsáti kistérség közlekedés-földrajzi

helyzete az északi határán húzódó M3-as autópálya révén kedvező, de a kistérség bekapcsolására a nemzetközi logisztikai folyamatokba egyelőre nincs kezdeményezés. Turisztikai szempontból a kistérség jól pozicionált (Tisza, Tisza-tó, EuroVelo hálózat, stb.), de a kistérség turisztikai adottságai jelenleg nem érik el azt a kritikus tömeget, amely a turisták hosszabb tartózkodási idejét meg tudná alapozni.

A helyi gazdaság jövedelemtermelő képessége és a foglalkoztatásban betöltött szerepe gyenge. A vállalkozások sűrűsége alacsony, jelentősebb foglalkoztatási potenciállal rendelkező vállalkozás alig van. A vállalkozások tőkeellátottsága rendkívül gyenge. A külföldi működő tőke jelenléte a kistérségben elenyésző. Ipari park, jelentősebb logisztikai bázis, illetve egyéb a gazdaságfejlesztést segítő létesítmény (pl. inkubátorház, vállalkozói ház) a Mezőcsáti kistérségben nem található.

A kistérség 10 óvodában és 9 általános iskolában biztosítja az érintett gyermekek számára a nevelő-oktató tevékenységet. A 2005-2007-ben zajló intézmény összevonások következtében intézményfenntartó társulások jöttek létre. A kistérségben egy középiskola, a mezőcsáti gimnázium működik. A pénzügyi-számviteli ügyintézők képzése mellett a kistérségben más szakképzési lehetőség nincs. Kihívást jelent a halmozottan hátrányos helyzetű, jellemzően roma gyermekek fejlődésének elősegítése az oktatási rendszer keretein belül

A kistérségben a férfiak várható élettartama 64-66 év, míg a nőké 72-73 év, mely a férfiak esetében 3 évvel a nők esetében 2 évvel marad el az országosan legmagasabb fővárosi adatoktól. A roma népességen belül várható élettartam szignifikánsan rövidebb, mint a kistérség többi lakójánál. Az egészségügyi helyzetet alapvetően meghatározza a szegénység és annak káros kísérő jelenségei.

A kistérség szociális helyzetét meghatározza egyrészt a öregedő népességből és a fiatalok elvándorlásából adóan az eltartottak magas aránya, másrészt az aktív népességen belül a megváltozott munkaképességűek és a segélyből élők magas aránya. A kistérségben a munkából élők aránya alacsony. Az aktív körű népesség 55,6 %-a rendelkezik bejelentett munkahellyel. A helyben foglalkoztatottak aránya az aktív népesség 37,6 %-át teszik ki. A regisztrált álláskereső aránya kistérségi szinten 35%, ennek körülbelül 8 százaléka tekinthető pályakezdő munkanélkülinek. A tartós, illetve alacsony iskolai végzettségű munkanélküliek aránya a kistérségben igen magas, a munkanélküliek több mint 50%-t ők teszik ki. A hagyományos aktív munkaerő-piaci eszközök nehezen érik el őket; a közmunka programok csak átmeneti megoldást biztosítanak számukra.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

Gazdaságfejlesztési célok:

- a helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének és a foglalkoztatásban betöltött szerepének növelése
- a helyi gazdasági tevékenységek diverzifikációja
- a külső működő tőke számára vonzó környezet teremtése.

Infrastruktúrafejlesztési célok:

- belső közlekedési kapcsolatok javítása
- a lakossági környezetterhelés csökkentése
- az élhetőbb lakókörnyezet biztosítása.

Társadalmi célok:

- a szegénység elleni küzdelem
- a roma közösség társadalmi hátrányainak ledolgozása és a szegregáció elleni harc
- gondoskodás egyes szociálisan sérülékeny csoportokról (időskorúak, családok, gyermekek, fogyatékkal élők).

Oktatási célok:

- az oktatás általános színvonalának emelése a kistérségben
- speciális oktatási-nevelési támogató-ösztönző rendszer alkalmazása a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok körében.

Foglalkoztatási célok:

- A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolása, beleértve részmunkaidős foglalkoztatást is
- másodlagos munkaerőpiac, szociális gazdaság fejlesztése
- a munkába járás közlekedési feltételeinek javítása.

LHH-s Projektsomagok	100%=1733 millió Ft
----------------------	---------------------

1. Infrastruktúra-fejlesztés:

- Környezeti infrastruktúra fejlesztése: Tiszakeszi község (fokozottan érzékeny vízbázis) csatornázása és szennyvíztisztítása
- Önkormányzati infrastruktúra fejlesztése: Önkormányzati intézmények pl. orvosi rendelők, védőnői szolgálat, polgármesteri hivatalok, művelődési ház fejlesztése (10 projekt)
- Humán és szociális infrastruktúra fejlesztése: A térség egyetlen középiskolája a mezőcsáti gimnázium, valamint két önkormányzati óvoda korszerűsítése és fejlesztése (3 projekt)

2. Társadalmi befogadás erősítése: „Biztos kezdet” és „Tanoda” programok megvalósítása több településen, részben településközi együttműködéssel (4 projekt)

3. Foglalkoztatás fejlesztése: Komplex agrár-alapú kistérségi foglalkoztatási rendszer („Agráripari Klaszter”) és egy étkezési gomba termeltetési rendszer kiépítése.

Az első 100% összesen 20 projektet tartalmaz, amelyek közül öt projekt kifejezetten kistérségi vagy települések közötti együttműködést segít elő. A roma közösség társadalmi integrációját hat projekt célozza.

A második 100% 15 projektet tartalmaz, amelyek közül öt projekt kifejezetten kistérségi vagy települések közötti kohéziót erősíti. A roma közösség társadalmi integrációját hat segíti elő.

Várható eredmények és hatások

- A kistérség népességmegtartó képességének javulása
- A települési életminőség javulása a közszolgáltatások fejlesztése révén
- Korszerűsített önkormányzati intézmények (számuk: 21)
- Új munkahelyek létrehozása (200-250 fő részére)
- Jobb élethelyzetbe került hátrányos helyzetű roma gyermek (200-300 gyermek)
- Magasabb szintű oktatást biztosító korszerűsített intézmények száma: 1 db
- Modern, piacképes oktatásba bevont középiskolások száma: 480 fő

ÓZDI KISTÉRSÉG

(Dr. Oláh Péter)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A kistérség egyik erősségévé lett azonosítva az ipar korábbi erős jelenléte és az erre alapozott jövőbeni iparfejlesztés. A kistérségben egy közművesített ipari park található, ez az Ózdi Ipari Park, mely nagyobb volumenű ipar megtelepedésére már több szempontból sem alkalmas, mivel

rossz minőségű utakat tartalmaz, nem rehabilitált barnamezős terület, területén műemlékek vannak, és csak részben van közművesítve. Vállalkozói központ és inkubátor alapítvány jelenléte Ózdon

A kistérség – elsősorban a rossz megközelíthetősége miatt – a klasszikus ipartelepítés feltételeinek nem felel meg, ezért a jövőben csak olyan ipartelepítés és fejlesztés képzelhető el, mely elsősorban nem a közlekedés vagy a nyersanyag közelsége miatt települ egy adott településre, hanem a jól képzett humán erőforrás és az innovációra való fogékonyság miatt. A fémalapanyag gyártó, régi szervezeti struktúrában működő cégek felszámolása a 90-es évek elején lezajlott. A még nyereségesen üzemeltethető egységek privatizáció révén tovább működtek. Az alkalmazottak számában viszont közel 10.000 fős csökkenés következett be. A kistérség magas erdőszűtsége miatt a térségen belül komolynak mondható fakitermelő kapacitások épültek ki. A kitermelt fa egyrészt rönkfaként megy ki a térségből, míg egy része feldolgozásra kerül. A kistérségben több asztalosipari vállalkozás is működik. A térség további erdőszítési programjával a faipar szerepe tovább erősödhet.

A térségnek jelentős a vadállománya, érintetlen természeti környezet, látnivalóknak is nagy száma, melyre idegenforgalom alapozható.

A kistérség településeinek vízellátása, és vezetékes energia ellátása alapvetően megoldott, az ellátás minősége megfelelő, egészségügyi ellátás jó színvonalú, súlyponti kórház jelenléte.

A romák eddigi végzettségi mutatói alapot adhatnak különböző munkaerő-piaci programok indítására, a romák 26%-a aktív dolgozó. Megyei hatáskörű tranzitfoglalkoztatási kft. jelenléte (Borsodi Tranzit Kft.). Az óvodák 21%-a új illetve 2-3 éve újították fel, pedagógiai szakszolgálat kistérségi szinten működik, bár bővítése szükséges.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

Az Ózdi kistérség a helyzetelemzéséből és az abból felállított SWOT-analízisből kiindulva hat fejlesztési irányvonal mentén elindulva lát esélyt a térség problémáinak megoldására.

A hat fejlesztési irány közül kettő horizontális, azaz minden további fejlesztési irányban megjelenik. Ez a két irány:

1. Oktatás, képzés - kiterjed az általános és középfokú oktatás fejlesztésére, továbbá a felnőttképzés kistérségen belüli javítására. A fejlesztési irány egyrészt antiszegregációs hatással is bír, másrészt pedig a kistérség oktatását elmozdítja a fejlettebb alapokon nyugvó oktatás irányába, illetve segíti a piacépés szakmák oktatásának megjelenését.
2. Esélyegyenlőség - a szociális gazdasági irányban kiemelten is szerepel. Főként a hátrányos helyzetű gyerekekre, családokra, romákra és a tartós munkanélküliekre koncentrál, de bizonyos fejlesztések más esélyegyenlőségi szempontot is érvényesítenek

További fejlesztési irányok:

3. Ipar, innováció, infrastruktúra: A fejlesztési irány a kistérség és különösen Ózd városának korábbi jelentős ipari múltjára alapoz. A térség kedvezőtlen munkanélküliségi mutatói és gazdasági helyzete indokolja, hogy a fejlesztési irányok között hangsúlyosan jelenjen meg az ipar fejlesztése. Egyrészt iparterület kialakítására van szükség, másrészt olyan ipari beruházásokra, melyek hosszútávon is életképesek, exportképesek, kellően innovatívak és jelentős a munkaerőigényük, ill. magas hozzáadott értéket állítanak elő.
4. Térségfejlesztés, vidékfejlesztés (település-rehabilitáció): A fejlesztési irány a kistérség arculatának kedvezőbbé tételére irányul, a települések külső megjelenésének javításával. Ennek keretében az egyes közszolgáltatások megerősítése is megtörténik bizonyos településeken épületek megújításával.

5. Szociális gazdaság: Hátrányos helyzetű, főként alacsony képzettséggel rendelkező rétegek munkához juttatása, a munka világába való visszazoktatás, illetve mindez koordináló szervezet létrehozása.
6. Idegenforgalom: LHH-programon kívüli irányvonal. A kistérség jelentős, de még ki nem használt idegenforgalmi potenciáljának növelése, akár az egyes desztinációk, attrakciók fejlesztésével, akár a szálláshelyek, az ellátás minőségibbé tételével.

LHH-s Projektsomagok	100%=4348 millió Ft
----------------------	---------------------

A projektsomagok kialakítása a fejlesztési irányok mentén történt, leszámítva az idegenforgalmat, mely nem része az LHH-s projektsomagnak.

1. Ipar, innováció, infrastruktúra projektsomag: Három projektet tartalmaz. Ebből az egyik iparterület kialakítására irányul, ennek összköltsége 715 MFt, igényelt támogatási összeg 500 MFt. A másik két projekt munkahelyeket létrehozó ipari beruházás 500-500 MFt támogatási összeggel és 1 000-1 000 MFt összköltséggel. Címük: Környezetipari alapinfrastruktúra fejlesztése az Ózdon kialakított zöldmezős iparterületen; Előfeszített vasbetongyártás alapinfrastruktúrájának kialakítása az Ózdon létesülő zöldmezős iparterületen.
2. Térségfejlesztés, vidékfejlesztés (település-rehabilitáció) projektsomag: Összesen 45 projektet tartalmaz, ezzel a kistérség legnagyobb projektsomagja. Az első 100%-ban ebből 34 projekt szerepel, ebből három város-rehabilitációt érint, 31 pedig kistérségi projekt. A projektek egy része önkormányzati ügyfélfogadás modernizálását szolgálja, több projekt környezeti fejlesztést, zöldterület növelést, közterületek modernizálását szolgálja, illetve több település az igen leomlott arculatán szeretne javítani. Ezen projektek fő célja a lakosság megtartása, a szebb és jobb lakókörnyezet kialakítása felé történő elmozdulás. Erre azért van szükség, mert az elvándorlás egyik fő oka a leromlott települési környezet.
3. Oktatás, képzés projektsomagja: A projektsomag öt projektet tartalmaz, ebből kettő szerepel az első 100%-ban. Az egyik az „Alap- és középfokú oktatási rendszerek megerősítése az Ózdi kistérségben /Kistérségi tanoda program, mentori hálózat kialakítása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében” című projekt, mely a A szociálisan hátrányos szocio-kulturális környezetből érkező gyermek és fiatal felnőttek képességfejlesztésére, és tehetséggondozására irányul. A szülőkkel való együttműködés, kiemelt figyelmet fordítva a roma fiatalok integrációjának támogatására, esélyegyenlőségének megteremtésére, elsősorban az oktatás, a képzés, a közösségfejlesztés, a kulturális élet és a fiatalok érdekeinek érdekérvényesítése területén. A másik projekt a „Piacorientált felnőttképzési programok indítása”, aminek célja a hátrányos helyzetű, munkanélküli emberek tartós munkába állásának elősegítése érdekében piacképes szakma megszerzése, munkahelyi és társadalmi beilleszkedésük elősegítése. A projektek keretében egyedi fejlesztési terveket állítanak össze.
4. Szociális gazdaság projektsomagja: Három projektet tartalmaz, ebből kettőt az első 100%-ban. Az első címe: „Erdőtelepítési, fásítási, erdőgondozási projekt megvalósítása Ózd Város Önkormányzatának tulajdonában levő területeken”, ez hátrányos helyzetű emberek képzését és foglalkoztatását célozza meg. A másik projektcíme: „A szociális gazdaságban történő foglalkoztatást generáló és koordináló nonprofit szervezet létrehozása és működtetése az Ózdi kistérségben”.
5. Esélyegyenlőség projektsomag: Az esélyegyenlőség minden projekt esetében érvényesülésre kerül, de két külön projekt is irányul erre. Az egyik a „Az ózdi kistérség szociális ellátórendszerének infrastrukturális fejlesztése” című projekt, a másik pedig a „Harminc új bölcsődei férőhely kialakítása az Ózdi Kistérségben” projekt. Ezek egyike sem szerepel az első 100% projektjei között.

Várható eredmények és hatások

A projektetől azt várjuk, hogy beinduljon a kistérség gazdasága, képzett munkaerő jelenjen meg a kistérségben, akik ki tudják elégíteni a kistérségi vagy az azon kívüli munkaerő-piaci igényeket. A települések arculata fejlődjön, a kistérség oktatási rendszere elősegítse az antiszegregációs törekvéseket, a gyerekszegénység és a kirekesztés megszűnjön, mérséklődjön.

Számszerűsíthető indikátorok (a teljesség igénye nélkül):

- A program hatására teremtett új munkahelyek száma 255 db,
- Felújított városrész, városközpont száma 2 db
- Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészekben 26 836 fő
- Programba bevont hátrányos helyzetű emberek száma 449 fő
- Foglalkoztathatóság visszanyerését elősegítő programokban részt vettek száma 60 fő,
- A programban részt vevő roma fiatalok száma 420 fő,
- Programba bevont gyermekek/családok száma: 600 család
- Bevont szakemberek száma 80 fő,

SÁROSPATAKI KISTÉRSÉG

(Lunk Tamás)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A térség foglalkoztatásában meghatározó ágazatok: fémfeldolgozás, szőlészet-borászat, építőipar, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, turizmus, mely ágazatok versenyképességének javítása a kistérség fejlődésének meghatározó alapja. A gazdasági környezet javítása érdekében a fejlesztések fontos eleme különösen a kistérség, illetve a kistérségen belüli elérhetőség (utak minősége) javítása. A vállalkozások kapacitásbővítéséhez, illetve technológiai fejlesztésükhöz hiányzik, illetve a jövőben várhatóan hiányozni fog a képzett munkaerő, mely probléma elmélyülését meg kell akadályozni. Tekintettel a tartós munkanélküliek magas arányára kulcsfontosságú a foglalkoztatás, illetve az elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatottak bővítése.

A tartós munkanélküliség már több generációs a kistérségben, mely megakadályozását a fiatal kori szemléletváltással, a gyermeknevelésnél, a közoktatásban kell megkezdeni, ami csak korszerű intézményi háttérrel és magas színvonalú, az egyéni igényeket is figyelembe vevő pedagógia-nevelő munkával, kapacitásbővítéssel lehetséges. A társadalom periferiájára a romák közül nagyobb arányban jutnak, így különös figyelmet kell szentelni az életmódbeli szemléletváltásukra, a társadalomba való beilleszkedésükre. A kistérségre - különösen a hegyközi településekre - jellemző az előregedés, az egyedül élő idősök magukra maradása, illetve biztonságérzetük fokozatos csökkenése, mely probléma társadalmi felelősségvállalása melletti kezelése fontos feladat. A kistérség népességmegtartó képességének a foglalkoztatási lehetőségek melletti másik kulcseleme a közösségi infrastruktúra magasabb színvonalon való biztosítása.

A kistérség jövője, stratégiai fejlesztési irányai

Sárospataki kistérségi fejlesztési céljai – összhangban az LHH program céljaival:

- Gazdaság élénkítése, munkahelyek megőrzése, új munkahelyek teremtése
- A kistérségeken belüli területi, települési különbségek, egyenlőtlenségek mérséklése
- A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, kiemelten a romák helyzetének javítása

- Fejlesztések fenntarthatóságának biztosítása
- A helyi együttműködések erősítése

Fejlesztési irányok

1. Gazdaság bővítése, új munkahelyek létrehozása
 - 1.1. Mikro-vállalkozások, kkv-k működési környezetének fejlesztése, fémipari vállalkozások együttműködésének ösztönzése (klaszterek)
 - 1.2. A hagyományokra támaszkodva a bor-szőlő, mezőgazdasági termékek, kézműipar fejlesztése, helyben megtermelt alapanyagok magasabb szintű feldolgozása
 - 1.3. Turizmus fejlesztése a természeti értékek megőrzésével, védelmével, a turisztikai szereplők együttműködésének javítása
 - 1.4. A térség és a térségi települések elérhetőségének javítása (közlekedés és infokommunikáció)
2. Foglalkoztatás növelése, foglalkoztathatóság javítása
 - 2.1. A szakoktatás és a felnőttképzés minőségének javítása, összehangolása a vállalkozói igényekkel, elhelyezkedés feltételeinek javítása
 - 2.2. Tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának bővítése, a munkaképesség javítása (pl. szociális gazdaság fejlesztése)
3. Életminőség és esélyek javítása, szociális ellátások fejlesztése
 - 3.1. Születéstől kezdődő fejlesztés, alap- és középfokú oktatás, képzés (szakmai programok és infrastrukturális fejlesztések), hátrányos helyzetben élő gyermekek iskoláztatási, mobilitási esélyeinek javítása
 - 3.2. A hátrányos helyzet komplex kezelése szociális, egészségügyi, életvezetési, közösségi programokkal
 - 3.3. Életminőség javítása települési közösségi célú infrastrukturális fejlesztéssel

LHH-s Projektcsomagok	100% = 2 383 millió Ft
-----------------------	------------------------

Gazdaság fejlesztése

- A térség és a térségi települések elérhetőségének javítása (közlekedés és infokommunikáció) - Vajdáccka – Sárospatak közti közút korszerűsítése

Foglalkoztatás növelése, foglalkoztathatóság javítása

- A szakoktatás és a felnőttképzés minőségének javítása, összehangolása a vállalkozói igényekkel: „Vissza a szülőföldre, Zemplénbe”, A felnőtt lakosság felkészítése a falusi turizmus adta lehetőségek kihasználására
- Tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának bővítése, a munkaképesség javítása (pl. szociális gazdaság fejlesztése): Szociális foglalkoztatási projekt a kistérségben

Életminőség és esélyek javítása, szociális ellátások fejlesztése

- Születéstől kezdődő fejlesztés, alap- és középfokú oktatás, képzés (szakmai programok és infrastrukturális igények): A sárospataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola infrastruktúra fejlesztése (második, záró ütem), Oktatási infrastruktúra fejlesztése Kenézlőn, Általános iskola belső felújítása Vajdácskán, XXI. századi iskola Olaszliszván, Általános Iskola és óvoda épületének felújítása Hercegkúton, Óvoda felújítása Bodrogolasziban, Óvoda külső-belső felújítása Vissen, Közoktatás háttérintézményének fejlesztése – pedagógiai szakszolgálat, Közoktatás kistérségi szakmai fejlesztése
- A hátrányos helyzet komplex kezelése szociális, egészségügyi, életvezetési, közösségi programokkal: Roma Oktatást Kiegészítő és Közösségi Szolgáltató Hálózat, Szociális ellátás fejlesztése a Sárospataki kistérségben, „Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás”, A Biztos Kezdet Segítése, Kézműves tábor fogyatékosokkal, Ssz! EZ A MI utcánk! Korai

felzárkóztatás távoktatással, A sikeres munkavállalás érdekében, Szociális alapszolgáltatás infrastruktúra fejlesztése, Kistérségi közösségi ház kialakítása (integrált szolgáltató központ), Mikro-térségi integrált szolgáltató központ Tolcsván

- Életminőség javítása települési közösségi célú infrastrukturális fejlesztéssel: Vámosújfalú faluközpont fejlesztése (buszmegálló, zöldfelület - szobor felújítás, vízvezető árok befedés), Roma közösségi központ kialakítása, Zalkod faluközpont fejlesztés-buszvárók kialakítása, Köryjegyzőség működéséhez épület átalakítás, Faluközpont fejlesztés Györgyartlón, Közterületek fejlesztése, játszóterek kialakítása Háromhután

Várható hatások, eredmények

Várt hatások a kistérségben tervezett fejlesztések eredményeként

- Regisztrált munkanélküliek aránya a munkaképes népességből: 2013-ban 12% a kistérségben
- Vendégéjszakák száma összesen 2013-ban 80 ezer fő a kistérségben
- Tartós munkanélküliek aránya a regisztrált munkanélküliekből 2013-ban 28 % a kistérségben
- Legalább ált. iskola 8. évfolyamát elvégzettek aránya a 15-x évesek közül 86% 2013-ra a kistérségben
- Legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya a 18-x évesek közül 35% 2013-ra a kistérségben
- Lakókörnyezettel elégedettebbek a helyi lakosok, javul a közlekedés biztonsága a településeken
- Bővül a szociális ellátás kapacitása a kistérségben, kistérségi szinten minden településen biztosítottak a szociális alapellátások

LHH program megvalósításnak tervezett eredményei

- Megvalósul LHH programból 2011-re 7 oktatás-nevelési intézmény korszerűsítése, mely érint 1328 diákot
- Megvalósul 2011-re 84 fő foglalkoztatása
- LHH program megvalósulásával 450 fő sikeres képzési programban vesz részt
- Megépül 2 térségi szolgáltató központ
- Megújul 6 település központja, közösségi célú tere
- Megépül LHH programból 5,3 km út

SZERENCSI KISTÉRSÉG

(*Sain Mátvás*)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A Szerencsi kistérség közlekedésföldrajzi szempontból aránylag előnyös helyzetű. A főváros felől Miskolcig megközelíthető autópályán, s ezen felül valamennyi településről jó mind a kistérségi, mind a régióközpont elérhetősége is. A települések több mint fele országos törzshálózati vasútvonalról közvetlenül, vagy rövid úton elérhető. A települések majd mindegyike Natura2000 területekkel érintett, melyek többsége kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. Minden település rendelkezik turisztikailag hasznosítható láttnivalókkal, több település a Tokaj Hegyaljai világörökséghez tartozik. A kistérségi központban középiskola is működik. A kistérségben dominál a szántóföldi mezőgazdaság, de a Tokaji borvidék legnagyobb és legjobb adottságokkal rendelkező és egyben leghíresebb szőlőtermő területei is részben a kistérség területén koncentrálódnak. A feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar mellett a

gépipar, fémfeldolgozás is jelentős hagyománnyal rendelkezik a kistérségben. A vállalkozói aktivitás azonban messze elmarad az országos szinttől, a privatizált nagyvállalatok (csokoládégyár, cukorgyár) leépítése ill. bezárása pedig a foglalkoztatás nagymértékű visszaesését okozta. A települések jelentős részén találunk olyan utcákat, településrészeket, amelyek a szegregálódás különböző fokain állnak. Az ilyen településrészekre jellemző az alapinfrastruktúra hiánya vagy rossz állapota. Legtöbb településen működik CKÖ, vannak a térségben aktív roma civil szervezetek. A kistérségben igen magas a 60 évesnél idősebb népesség aránya. A népesség iskolai végzettsége a kedvezőtlen megyei átlagnál is lényegesen alacsonyabb a kistérség egyes településein.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

A kistérség jövőképe: A kistérségben különös hangsúlyt kap a közszolgáltatások hatékony működtetése, a fűtési költségek csökkentése, az óvodák és az általános iskolák minőségi környezetének megteremtése, illetve speciális programokkal délutáni napközis foglalkozások biztosítása. Ezáltal elérhetővé válik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokba tartozó, különösen a roma gyerekek számára már óvodás kortól a minőségi oktatás, a megfelelő szocializációs háttér, illetve az önkormányzatokra ezen intézmények fenntartása által rótt súly is csökken. A nagyarányú tartós munkanélküliség kezelése érdekében gyakorlattal összekötött szakképzések, illetve olyan foglalkoztatási programok indulnak, amelyekben a dolgozók egy-egy szakmát is elsajátíthatnak, s egyben az önkormányzatok, illetve a rászorulóknak számára hasznos munkát végeznek. Hosszú távon a jelentős idegenforgalmi presztízzsel rendelkező térség gazdasága megerősödik a minőségi, specifikus turisztikai kínálat felépülésével. A hagyományos mezőgazdasági és élelmiszeripari kapacitások erősödnek, ezek munkahelyteremtő hatása nő.

Fejlesztési irányok:

- Az óvodák, iskolák infrastrukturális ellátottságának fejlesztésével, a környezeti minőség növelésével illetve délutáni gyerekprogramok szervezésével a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása.
- Képzések és szociális foglalkoztatás segítségével hátrányos helyzetű emberek visszavezetése a munka világába.
- A szociális foglalkoztatás segítségével társadalmi célú feladatok ellátása elsősorban a szegregálódó településeken, településrészekben.
- A minőségi turizmus infrastrukturális és szolgáltatási háttérének megteremtésével a foglalkoztatottság növelése.
- A jelentős élelmiszeripari múlt és a meglévő adottságokra (ipari park, cukorgyári iparterület) alapozó könnyűipari fejlesztés.
- Integrátor szervezetekkel a minőségi, térségi mezőgazdasági termelés fellendítésével a mezőgazdasági foglalkoztatás növelése.

LHH-s Projektcsoportok	100%=3023 millió Ft
1. Hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok felzárkóztatása - Minőségi bölcsődei, óvodai ellátás biztosítása, korszerű általános iskolai oktatás, napközi iskolai foglalkozásokkal a hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatásának segítése, játszótérek kialakításával a gyerekek társas viselkedési kultúrájának erősítése.	
2. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása - A közösségi, kulturális, sportolási lehetőségek biztosítása, képzésekkel versenyképes tudás biztosítása, komplex házi, háztáji segítségnyújtás.	

3. Településfejlesztés - A hivatali feladatok hatékony ellátásához szükséges infrastruktúra kialakítása, az intézményekben jobb energiagazdálkodásával a fenntartási költségek csökkentése, piacterek kialakítása, a településen belüli közlekedési infrastruktúra fejlesztése, kegyeleti helyek környezetfejlesztése.
4. Foglalkoztatás bővítése - Munkahelyteremtés a kistérségben.
5. Egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése - Korszerű orvosi rendelők, egészségházak kialakítása, szociális intézmények, idősgondozók fejlesztése.

Várható eredmények és hatások

A kistérség új bölcsődei férőhelyeinek, illetve felújított óvodáinak köszönhetően nő a hátrányos, leszakadt társadalmi rétegekhez tartozó gyermekek szocializációs szintje, társadalmi befogadottsága. A felújított, korszerűsített általános iskolák lehetővé teszik a fiatal generációk számára a felzárkózást. A felújított orvosi rendelők és a fejlesztett szociális intézmények biztosítják a megfelelő egészségügyi és szociális ellátás hozzáférhetőségét minden korosztály számára. A felújított belterületi utak, járdák elsősorban a szegregált településrészek infrastrukturális elmaradottságát csökkentik növelve az esélyegyenlőséget. A korszerűsített önkormányzati intézmények fenntartási költségei, ezáltal az önkormányzatra háruló terhek is csökkennek. A munkához jutás esélyeit növelik a képzési programok, a szociális alapon szerveződő, közösségi foglalkoztatási programok pedig a rászorultak számára teremtenek munkalehetőséget.

SZIKSZÓI KISTÉRSÉG (*Urbánné Pásztor Edina*)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A kistérség tipikus aprófalvas szerkezetű, Szikszó egyedüli városként a térség központja. A kistérség déli részét szeli át a 3-as főút, a kistérségen belüli forgalomban azonban a szerepe elenyésző. A belső forgalmat harmadrangú, illetve helyi utak bonyolítják le. A térségben, annak adottságait tekintve a mezőgazdaság jelentette a fő megélhetési formát. A piacok beszűkülésével a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya mára erőteljesen lecsökkent. Jelenleg közel fél tucat olyan mezőgazdasági üzem működik, amelyik több ezer hektáron gazdálkodik. Még ma is jellemző kistérség egyes településein a családi gazdálkodás, bár egyre kisebb arányban, folyamatos tőkehiány nehezíti működésüket. Az ipar sem rendelkezik nagy foglalkoztató szereppel a térségben, bár néhány településen kisebb üzemek megtalálhatóak.

A kistérségen belül a jelenleg működő vállalkozások piaci helyzete jelentős mértékben romlott, a nagy létszámot foglalkoztató üzemek nagy része megszűnt, vagy átalakult. A térségben jelenleg működő ipari park van, de beruházók hiányában még nincs térségi foglalkoztatást jelentősen meghatározó ereje. A települési önkormányzatoknak napjainkban is jelentős foglalkoztatói szerepe van a kistérségben.

A kistérség lakossága jellemzően előregedő, a kvalifikáltabb fiatalok a képzettségük megszerzése után a térségből elvándorolnak. Szinte minden településen jelentős szociális és kulturális problémát jelent a cigány népesség nagy száma és 18-20% körüli becsült aránya. Ez az arány a megyei arány közel kétszerese.

A térségben a cigányság legnagyobb -400 főt meghaladó- számban Alsóvadászon, Aszalón, Szikszón és Kázmárkon él. 200 főnél népesebb cigány közösség található még Felsődobszán és Halmajon, valamint 40%-ot közelítő arány Selyeben, Abaújszolnokon, Gadnán és Gagybátorban. Ezek a településeken jelenlétiük szociálisan halmozottan hátrányos helyzetük miatt egyre erősödő szociális problémát jelent. A kistérség aprófalvaiban élő cigányság körében

a legalacsonyabb az iskolai végzettség, rendkívül nagy a képzetlenek aránya. Ennek egyik következménye, hogy a munkanélküliség értéke a megyén belül az egyik legmagasabb, és romló tendenciát mutat.

A kistérség jövőképe, stratégiai fejlesztési irányai

A Szikszói Kistérség legégetőbb problémája a munkahelyteremtés, továbbá a munkavállaló korú lakosság jövedelemszerző képességének fejlesztése. A Szikszói Ipari Park és a kialakítandó ipari terület lehetőséget jelent vállalkozások betelepülésére, fokozódó érdeklődés mutatkozik a terület iránt, azonban még további fejlesztések szükségesek a megfelelő feltételek nyújtásához. A raktározási és logisztikai szolgáltatások fejlesztése, valamint a közműellátottság javítása szintén a külső vállalkozókat vonzó és a meglévő vállalkozásokat megerősítő vállalkozói potenciált növeli a kistérségben.

Miskolc közelsége munkavállalás, vállalkozói piac szempontjából kedvező lehetőséget nyújt, ugyanakkor a nagy számú szakképzetlen munkaerő számára jelenleg nem jelent valós esélyt.

A kistérség fenntartható felzárkózásának alapvető feltétele az oktatási-nevelési és szociális adottságok fejlesztése, a korai felzárkóztatás feltételeit megeremtő helyi/térségi intézmények korszerűsítése, új szemléletű oktatási módszerek bevezetése. A kistérségben szükségszerű a szülők munkavállalását és a hátrányos helyzetű gyermekek korai beilleszkedését elősegítendő bölcsődei, óvodai kapacitások növelése.

Az iskolai képzés diverzifikálása, a korszerű képzési programok kidolgozása mellett a helyi ösztöndíjprogramok, tehetséggondozó kurzusok, a roma fiatalok tanulását és továbbtanulását segítő programok jelenthetik a humán erőforrások fejlesztésének lényegi részét. A foglalkoztatás bővítésére irányuló helyi vállalkozásfejlesztési projekteken túl a térségben jelentős szerepet vállalhatnak a helyi civil szervezetek kezdeményezései, melynek keretében a versenyképes szakmával, illetve szakképzettséggel nem rendelkező, hátrányos helyzetű lakosok is esélyt kaphatnak a munka világába történő integrálódáshoz.

Abban, hogy meg lehessen tartani a térség innovatív embereit és sikerüljön a fejlődéshez szükséges új szemléletet minél szélesebb körben kialakítani, a térség oktatási intézményei és képzési központjai játszanak kulcsszerepet. Az oktatási, egészségügyi intézmények és közösségi házak felújítása és felszereltségének javítása, a lakhatási körülmények javítását elősegítő infrastrukturális fejlesztések, továbbá a lakosság szemléletét formáló egészség-megőrzési, partnerség-építési, foglalkoztatás-készségi programok mind-mind a hátrányos helyzetű kistérségben élők felzárkózását szolgálják.

A kistérség leghátrányosabb helyzetből történő kimozdításhoz a legfőbb stratégiai irányvonalak:

1. Gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás-bővítési kapacitások fejlesztése: meglévő és új külső befektetők számára kedvező ipartelepítési lehetőségek teremtése.
2. Oktatásfejlesztés: piacképes oktatás, korai felzárkóztatás: intézmények infrastrukturális és tartalmi fejlesztése,
3. Foglalkoztatási készségek javítása, elhelyezkedést segítő programok
4. Élhető térség: lakhatási körülmények javítása, szociális ellátások és együttműködési készségek fejlesztése
5. Egészségfejlesztés: infrastrukturális fejlesztések és életmódfejlesztő programok

LHH-s Projektsomagok

100% = 2455 millió Ft

1. Gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás-bővítési kapacitások fejlesztése: ipari terület (340 ha) infrastrukturális fejlesztése, helyi vállalkozások üzleti infrastruktúra-fejlesztése (8-10 vállalkozás)

2. Oktatásfejlesztés: piacképes oktatás, korai felzárkóztatás: óvoda és iskolafejlesztés, bölcsődei férőhely-kialakítás
3. Foglalkoztatási készségek javítása: szociális gazdaság típusú foglalkoztatási társaságok létrehozása, a munka világába visszavezető programok szervezése
4. Élhető térség: lakhatási körülmények javítása, szociális ellátások és együttműködési készségek fejlesztése: szennyvízelvezetési és tisztítási projektsomag a Belső-Csereháton, belterületi csapadékvíz-rendezés a kistérség falvaiban, szociális ellátás kapacitásbővítése, hátrányos helyzetű csoportok integrációját segítő programok
5. Egészségfejlesztés: infrastrukturális fejlesztések és életmódfejlesztő programok

Mindösszesen 70 db projekt, ebből 20 db az első 100%-ban.

Várható eredmények és hatások

- Új gazdasági tevékenységek száma: 8 db
- Új munkahelyek száma: 200 db
- Magasabb szintű oktatást biztosító intézmények száma: 10 db
- Fejlesztéssel érintett óvodáskorúak száma: 350 fő, iskoláskorúak száma: 1200 fő
- Foglalkoztathatóság visszanyerését elősegítő programokban részt vettek száma 340 fő,
- A programban részt vevő roma fiatalok száma: 250 fő,
- Programba bevont gyermekek/családok száma: 400 család

TOKAJI KISTÉRSÉG (Wächter Balázs)

Összefoglaló a kistérség helyzetéről

A jelentős turisztikai potenciál, elsődlegesen a világörökségi kultúrtáj és a „Tokaji” márkánév (kiegészülve egyéb, kulturális és természeti értékekkel) kihasználását jelentős, halmozottan hátrányos helyzetet okozó társadalmi problémák gátolják: a munka világából való tartós kirekesztettség, munkanélküliség, képzetlenség, települési és társadalmi szegregáció, a mobil, képzett társadalmi csoportok elvándorlása, a helyi társadalmak passzivitása.

A turizmusból és borászatból származó bevételek elsődlegesen a Hegyalja településein jelennek meg. A központi költségvetésből finanszírozott fejlesztési programok értelemszerűen a térség egészére kiható jelentőségű projekteket támogatták, melyek jelentős részben a térségközpontban történtek meg. Bár a fejlesztések következtében egy szervezeten működő kistérség további fejlődésének alapjai kerültek lerakásra, (pl. hatékony közszolgáltatások, színvonalas kulturális élet), a fejlesztések hatásából a történelmi okok miatt is komoly fejlettségbeli hátránnyal küzdő taktaközi falvak még keveset éreznek.

Markáns különbség tapasztalható a humán erőforrások terén is: a térségközpontban jelen van a kultúra iránt fogékony, kreatív és képzett szakemberek rétege, míg a taktaközi településekre az emberek elszegényedése, apátia, reményvesztés jellemző.

A térségben az ipari tevékenységnek nincs hagyománya, emellett a térség egy részének turisztikai potenciálja védelmében szállítás-, illetve nyersanyagigényes ipar térségbe való telepítése nem jöhet szóba, a humán erőforrás állapota (aktív lakosság alacsony aránya, szakképzettség hiánya, motiválatlanság) viszont csak egyszerű, képzettséget nem igénylő munkahelyek létesítését teheti rövidtávon kivitelezhetővé. A két követelmény együttes teljesülése a gyakorlatban kizártnak tekinthető.

A térség elhelyezkedése periférikus, bár megközelíthetőségének nehézsége nem elsődleges oka az alacsony gazdasági aktivitásnak. A térség – valamint a sárospataki és a sátoraljaújhelyi

térségek - vonzerejét az esetleges ipari befektetők számára mindazonáltal jelentősen javítaná, ha a 37-es út KÖZOP-ban tervezett fejlesztése keretében a négysávú szakasz a bodrogkeresztúri útig történő meghosszabbítására is sor kerülne, a jelenlegi korlátozott fejlesztés helyett. Emellett, elsősorban a turisztikai potenciál megőrzése által, jelentősen növelné a térség vonzerejét a 38-as út Országos Területrendezési Tervben jóváhagyott elkerülő szakaszának mielőbbi megépítése.

A kistérség jövője, stratégiai fejlesztési irányai

Fejlesztési főirányok és ezekhez kapcsolódó rövid távú célok :

I. Turisztikai termékkínálat továbbfejlesztése

- Kulturális turizmus feltételrendszerének továbbfejlesztése (Tokaj, Hegyalja)
- Minőségi szálláshelyek kínálatának bővítése (Tokaj, Hegyalja)
- Aktív (kiemelten természetjárás, kerékpár, vízi, lovas) turizmus infrastrukturális és humán feltételeinek továbbfejlesztése (teljes kistérség)
- Borturizmus infrastrukturális és humán feltételeinek továbbfejlesztése (pl. további képzési programok a turizmusban érdekelt vállalkozók, szállásadók számára)
- A turisztikai célú menedzsment és marketing hatékonyabbá tétele Tokajban és a Hegyalján (TDM szervezet létrehozása, attrakciók és szolgáltatások kapcsolatainak bővítése, hálózatok kialakításának segítése)

II. Gazdaságfejlesztés

A. Bortermelés és marketing színvonalának emelése (Tokaj és Hegyalja)

- A borászati klaszter megszervezése, létrehozása

B Helyi kézműipari és mezőgazdasági termékek előállítás (feldolgozási) és helyi értékesítési hálózatának megszervezése (teljes kistérség, a taktaközi falvakra koncentrálni)

- Kísérleti program indítása, preferáltan Taktaközben

III. Infrastruktúra fejlődést gátló elemeinek pótlása

- Taktaközben valamint a Hegyalján Erdőbénye (belterületi vízrendezés) Tarcal és Bodrogkeresztúr települések belvíz elleni védelme
- Hegyaljai településeken (Tokaj, Tarcal, Bodrogkeresztúr) erózió elleni védelem kialakítása
- Összekötő (alsóbbrendű) út minőségének javítása, a kistérségi központ elérhetőségének javítása (Tokaj-Taktabáj)
- Kistelepülések központjának felújítása, kistelepülések vonzerejének növelését célzó, közlekedés biztonságot fokozó illetve rekreációs kisebb fejlesztések
- Környezeti állapot javítása, fenntartása (teljes kistérség)

IV. Humán közszolgáltatások racionális, fenntartható rendszerének kialakítása

- Alapfokú oktatás társulási formában működő intézményeiben a minőségi oktatás infrastrukturális és tárgyi eszközeinek megteremtése (Tokajban, Tarcalon, Bodrogkeresztúron, illetve Taktabáj-Csobaj, ha a társulás mellett döntenek)
- Minőségi, korszerű, az intézmények összetételéhez igazodó nevelési-oktatási programok meghonosítása az alapfokú oktatásban
- Iskolai fedett sportolási lehetőségek bővítése a térségközpontban
- Egészségügyi szakellátó központ kialakítása (Tokaj, a kistérség egésze számára) és az alapellátási hálózat teljes körű kiépítése
- Szociális ellátórendszer racionálisan szervezett, fenntartható és minden települést megfelelő színvonalon ellátni képes kialakítása

V. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci esélyeinek javítása

- Hátrányos helyzetű családokban élő gyermekek iskolai és társadalmi mobilitási esélyeinek javítása (minden település)

- Települési és társadalmi szegregációs tendenciák mérséklése (minden érintett vagy veszélyeztetett település)
- A foglalkoztatási lehetőségek bővítése szociális foglalkoztatási és képzési-foglalkoztatási programok révén (teljes kistérség)
- A hátrányos helyzetű csoportok életminőségének javítása egészségmegőrző, prevenció programokkal (teljes kistérség)

LHH-s Projektsomagok	100%=1799 millió Ft
Humán közszolgáltatások racionális, fenntartható rendszerének kialakítása	
1. Helyi szociális infrastruktúra fejlesztése (idősek napközi otthona, szociális- és gyermekétkeztetést ellátó konyha, helyi szolgáltató központ) 4 + 4 projekt	
2. Oktatási infrastruktúra fejlesztése (óvodák felújítása, középiskolai tornacsarnok építése) 5 + 0 projekt	
3. Helyi egészségügyi infrastruktúra fejlesztése (orvosi rendelők felújítása / bővítése, védőnői szolgálat kialakítása) 5 + 0 projekt	
4. Nevelési-oktatási programok meghonosítása az oktatásban (támogató pedagógus, tehetséggondozás, pedagógiai szakszolgálat kialakítása, stb.) 5 + 0 projekt	
Foglalkoztatás-fejlesztés	
1. Foglalkoztatási programok 1 + 2 projekt	
Infrastruktúra fejlődést gátló elemeinek pótlása	
2. Településfejlesztések: polgármesteri hivatalok felújítása, ravatalozók felújítása, parkok, közlekedésbiztonság 4 + 13 projekt	
3. Települési vízrendezés 0 + 3 projekt	

Várható hatások

A települési környezet javuló állapota jelentősen alakítja, befolyásolja a település megtartó erejét, a települési kötődés fennmaradását, emellett ösztönzőleg hat a gazdasági folyamatokra. A környezeti állapot fontos erőforrása a kistérségnek, különös tekintettel a turisztika szerepére a fejlődésben. A közúti és rendezési problémák megoldása településfejlesztési előfeltétel az érintett területeken.

A közszolgáltatások színvonalas és elérhető biztosítása hozzájárul a térség humán erőforrásainak hosszú távon érezhető radikális minőségi változásához. A beavatkozások nyomán egyrészt az ehhez szükséges eszközrendszer alakul ki, másrészt létrejön az ellátórendszerek térségi szinten összehangolt, költségtakarékosan szervezett hálózata, annak érdekében, hogy a szolgáltatások mindegyike úgy legyen elérhető minden lakos számára, hogy a rendszerek finanszírozhatóan működnek és nem kötnék le a szükségesnél nagyobb forrásokat a térségi önkormányzatok amúgy is szűkös költségvetésében.

A képzési és foglalkoztatási projektek közvetlenül járulnak hozzá a térség kiemelkedően legsúlyosabb, fejlődést gátló problémájához, a lakosság alacsony gazdasági aktivitásának növeléséhez.